Ijtimoiy-ma’naviy jarayonlar va kadrlar salohiyatining dialektikasi

Eshqo'ziyeva Anora
Guliston davlat pedagogika insituti

Pedagogika yo’nalishi 1-kurs talabasi

e-mail:anoraeshqoziyeva7@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada ijtimoiy-ma’naviy jarayonlar va kadrlar salohiyati o‘rtasidagi dialektik bog‘liqlikning nazariy hamda amaliy jihatlari tahlil qilingan. Jamiyat taraqqiyotida ma’naviy muhit, ta’lim-tarbiya tizimi va inson kapitalining o‘rni yoritilib, kadrlar salohiyatini rivojlantirishning asosiy omillari ochib berilgan. Shuningdek, globallashuv sharoitida yoshlarning ma’naviy barkamolligi, innovatsion fikrlashi va kasbiy kompetensiyasini shakllantirish masalalari ko‘rib chiqilgan. Tadqiqot davomida ijtimoiy-ma’naviy taraqqiyot hamda malakali kadrlarni tayyorlash jarayonining o‘zaro ta’siri dialektik yondashuv asosida asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar:ijtimoiy-ma’naviy jarayonlar, kadrlar salohiyati, dialektika, inson kapitali, ma’naviy taraqqiyot, ta’lim-tarbiya, innovatsion rivojlanish, yoshlar siyosati, kompetensiya, globallashuv, ma’naviy barkamollik, jamiyat taraqqiyoti.

Kirish

Jamiyat taraqqiyoti va davlat rivojlanishining eng muhim omillaridan biri ijtimoiy-ma’naviy jarayonlarning mazmuni hamda kadrlar salohiyatining sifat darajasi bilan chambarchas bog‘liqdir [1]. Bugungi globallashuv sharoitida iqtisodiy, siyosiy va madaniy o‘zgarishlar inson omilining rolini yanada oshirib, uning bilim, malaka va ma’naviy yetukligiga bo‘lgan talabni kuchaytirmoqda [2]. Shu sababli ijtimoiy-ma’naviy jarayonlar va kadrlar salohiyati o‘rtasidagi dialektik bog‘liqlikni ilmiy jihatdan o‘rganish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

Ijtimoiy-ma’naviy jarayonlar jamiyat hayotining ma’naviy, axloqiy, mafkuraviy va madaniy jihatlarini qamrab olib, inson ongining shakllanishi, tafakkurining rivojlanishi hamda ijtimoiy faolligiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi [3]. Ushbu jarayonlar ta’lim tizimi, milliy qadriyatlar, madaniy muhit va ijtimoiy institutlar orqali amalga oshadi. Natijada ular jamiyatda shakllanayotgan kadrlarning kasbiy va ma’naviy sifatlariga bevosita ta’sir etadi [4].

Kadrlar salohiyati esa jamiyatning intellektual, kasbiy va innovatsion imkoniyatlarini ifodalovchi muhim ko‘rsatkich hisoblanadi [5]. U insonning bilim darajasi, amaliy ko‘nikmalari, ijodiy fikrlashi va ijtimoiy mas’uliyati orqali namoyon bo‘ladi. Zamonaviy rivojlanish sharoitida raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash har bir davlatning strategik vazifasiga aylangan [6].

Dialektik yondashuvga ko‘ra, ijtimoiy-ma’naviy jarayonlar va kadrlar salohiyati o‘zaro ta’sirda rivojlanadigan yagona tizimni tashkil etadi [1]. Bir tomondan, jamiyatdagi ma’naviy muhit kadrlarning dunyoqarashi va kasbiy sifatini shakllantirsa, ikkinchi tomondan, yuqori salohiyatli kadrlar jamiyatning ma’naviy va ijtimoiy taraqqiyotini tezlashtiradi [2]. Bu o‘zaro bog‘liqlik uzluksiz rivojlanish xususiyatiga ega bo‘lib, jamiyat taraqqiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchlaridan biri hisoblanadi.

Shu bilan birga, zamonaviy O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar inson kapitalini rivojlantirish, yoshlarning intellektual salohiyatini oshirish va zamonaviy kadrlarni tayyorlashga qaratilgan [6]. Bu esa mavzuning ilmiy-amaliy ahamiyatini yanada oshiradi hamda ijtimoiy-ma’naviy jarayonlar va kadrlar salohiyatining dialektikasini chuqur o‘rganishni talab etadi.

Ijtimoiy-ma’naviy jarayonlar va kadrlar salohiyati o‘rtasida dialektik bog‘liqlik mavjud:

- **Ijtimoiy-ma’naviy muhit** kadrlar shakllanishiga ta’sir qiladi. Yaxshi ma’naviy muhitda tarbiya topgan shaxslar yuqori bilim va kasbiy salohiyatga ega bo‘ladi.
- **Kadrlar salohiyati** esa o‘z navbatida jamiyatdagi ma’naviy muhitni rivojlantiradi, innovatsiyalarni joriy etadi va ijtimoiy taraqqiyotni tezlashtiradi.

- Bu jarayonlar bir-birini to‘ldirib, doimiy rivojlanishda bo‘ladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy-ma’naviy jarayonlar va kadrlar salohiyati jamiyat taraqqiyotining o‘zaro uzviy bog‘liq bo‘lgan muhim omillari hisoblanadi. Jamiyatdagi ma’naviy muhitning sog‘lomligi, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga asoslangan tarbiya tizimi hamda zamonaviy ta’lim jarayoni yuqori salohiyatli kadrlarni shakllantirishda asosiy ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, bilimli, tashabbuskor va ma’naviy yetuk kadrlar jamiyatning ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy rivojlanishiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ijtimoiy-ma’naviy jarayonlar va kadrlar salohiyati o‘rtasidagi munosabat dialektik xarakterga ega bo‘lib, ular bir-birini to‘ldiradi va rivojlantiradi. Jamiyatdagi ma’naviy yuksalish inson kapitalining sifatini oshirsa, yuqori malakali kadrlar esa o‘z navbatida jamiyat taraqqiyoti va ma’naviy rivojlanishining muhim harakatlantiruvchi kuchiga aylanadi. Ayniqsa, globallashuv va axborotlashuv jarayonlari kuchayib borayotgan hozirgi davrda yoshlarning mustaqil fikrlashi, innovatsion yondashuvi hamda ma’naviy immunitetini shakllantirish muhim vazifa hisoblanadi.

Shuningdek, O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan islohotlar inson omiliga ustuvor ahamiyat berilayotganini ko‘rsatmoqda. Ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, yoshlarni qo‘llab-quvvatlash, innovatsion muhit yaratish va ma’naviy qadriyatlarni mustahkamlash orqali raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash imkoniyatlari kengaymoqda. Bu esa mamlakatning barqaror taraqqiyoti va xalqaro maydondagi nufuzini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
2. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
3. To‘xtaxodjayeva M. Pedagogika. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.
4. Musurmonova O. Ma’naviy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. – Toshkent: Ma’naviyat, 2018.
5. Jo‘rayev R.X. Ta’lim menejmenti. – Toshkent: Voris nashriyoti, 2020.
6. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.